

4. Miten voit – kuinka jaksat?

Ajattelen, että voit helposti solahtaa seuraaviin tunnelmiin, jotka kuvaavat ihmisen yleismaailmallisia kokemuksia ja tunteita: odottamista, luopumista, väsymystä, viihtymättömyyttä, pettymystä, vihaa, muukalaisuutta ja vierautta, onnea, jännitystä, kaiken menettämistä ja uudelleen saamista jne. Niiden kautta voit huomata, miltä muista tuntuu. Lähelläsi kulkeva henkilö on tunteva ihminen niin kuin sinäkin.

Ottakaa seuraavien kertomusten rooleja, menkää kertomuksiin vielä syvemmälle ja luokaa rooleja lisää. Ihmiselämän tunteiden kirjo on avoinna edessänne.

Sydämen puhetta

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Uskomatonta mutta totta: ensimmäinen 44 kuukauden työkautemme päättyy vuoden kuluttua. Siihen ei ole kuin yksi hujaus.

Olemme hieman miettineet, että jatkaisimme työkautta niin, että palaisimme vasta heinäkuussa, silloinhan olisi Kaislilla lukuvuosi loppunut ja niin myös meillä yliopistolla. Entäpä sitten?

Tämä kysymys on polttanut mieltämme jo pitkän aikaa. Olemme perheessämme kahta mieltä asiasta: Jyri ei halua ajatella paluuta tänne, jos työtilanne jatkuu entisellään – minä taas haluaisin. Siinäpä sitten sovittelamista. Siinä missä minä kiinnyn päivä päivältä enemmän tähän paikkaan ja työhöni, Jyri taas erkaantuu näistä asioista.

Syyt ovat yksinkertaiset: suuri turhautuneisuus työhön ja sen tuoma stressi. Kun ei viihdy niin ei viihdy. Työ on jo pidemmän aikaa ollut pelkkää hajoavien koneiden korjaamista, haasteet ovat vähissä ja työn ilo kadonnut. Nämä asiat kun alkavat taktua, niin siinä onkin jo kyse koko tääl-

lä olon mielekkyydestä.

On selvää, että ellei viihdy työssänsä, niin ei täällä jaksa olla. Erinäisiä ratkaisumallejakin on yritetty hakea, mutta toistaiseksi turhaan. Jatkosta päätetään sen mukaan sitten, kenellä on eniten pelissä. Paluun on oltava koko perheen kannalta paras ratkaisu.

Omaa sydäntäni kivistelee tämä asia erityisesti silloin, kun aamulenkilläni loikin tuolla Iringan kuoppaisilla kaduilla koiramme kanssa, kohtaan kouluun ja töihin rientäviä ihmisiä ja ihmettelen, kuinka ihanasti aamuaurinko siivilöityy jakarandapuiden lehtien välistä. Tuntuu kuin maailma olisi luotu eilen ja Jumalalta olisi hiukan runsaammalla kädellä lipsahtanut kauneutta ja lämpöä tähän maailmankolkkaan. Miten voikaan olla näin levollista ja leppeänlämmintä. Talojen pihilla on valtavia punaisia joulutähkipensaita ja tulipuita täydessä kukasaan taustanaan kypsyneet maissivijelmät ja Iringaa ympäröivät kivikukulat.

Jatkuu sivulla 101

Jatkoa sivulta 100

Mielessäni häilähtelee pelko. Onkohan meille Suomessa olemassa mitään paikkaa? Ei kotia, ei työpaikkoja, ei koulua valmiiksi katsottuna, ei omaisuutta – jokunen astia, kirjalaatikko ja huonekalu sukulaisten nurkkia kuormittamassa. Siitäkö pitäisi taas alkaa rakentaa elämää, aivan alusta? Täällä on nyt kaikki: koti ja kaikki mitä siihen kuuluu, työ, ihmissuhteet, harrastukset, lapsilla oma maailmansa kouluineen ja kavereineen. Jyrin näkökulma asiaan on toinen.

Kiertokirje 1/2001

Korkealle vuorelle
kiivetään askel askeleelta.

Tansanialainen sananlasku

En viihdy kovinkaan hyvin

Jyri Kemppainen
Iringa, Tansania

Tansania on yhtä rasistinen maa kuin Suomi. Nykyisin ajattelen paikallisen rasismien ilmenemismuotona senkin, että kaikki tavarat torilla liikkuessani ovat minulle ihonväristäni johtuen kalliimpia kuin mustille paikallisille. Varsinaista selvää rasismia olen kokenut Iringassa iltapuoleen liikkuessani. Jälkeeni on useamman kerran huudettu ”Mzungu – go west (valkoinen – häivy länteen)” – kuulostanee kaiketi tutulta suomalaisessakin miljöössä – ihonvärit ovat täällä vain vaihtuneet.

Ihmisten asenne länsimaalaisiin on muutoinkin erikoinen. Heidän mielestään meidän kuuluu auttaa heitä. Eräs lähettitoveri mainitsikin kerran vitsin varjolla, että on kuin kaksi suurta tarvetta kohtaisivat ja täytyisivät täällä: länsimaisen ihmisen halu auttaa ja tansanialaisen ihmisen halu tulla autetuksi. Sanoma on toki kärjistetty, mutta totuuden siemen siinä taitaa olla.

Lisäksi olen huomannut ajan kuluessa, etten viihdy kovinkaan hyvin opettajan työssä – ainakaan ympäris-

tössä, missä sitä nyt joudun tekemään. Opetammehan täällä ainoastaan tietokoneiden käytön alkeita ja varsinaiset haasteet ammatillisesti ovat olemattomat. Ainoa haaste on saada opiskelijat oppimaan ja sitä kautta kehittyä itse opettajana.

Yliopistolla olisi toki paljonkin kehitettävää tietotekniikan hyödyntämisessä, mutta rahavarat eivät anna mahdollisuuksia siihen. En ole ollenkaan varma siitä, onko IT-projektien läpivieminen edes lähetysjärjestöjen asia. Koulutuksen kehittäminen pitäisi kaiketi kuulua valtioiden väliseen kehitysyhteistyöhön.

Ilmasto ja luonto lienevät parasta, mitä Iringassa on. Ainainen kesä ilman hyttysiä! Luonnonpuistossakin voi vieraila vaikka päiväseltään, mutta paratiisistakin puuttuu jotain – talvi. Pidän Suomessa eniten kevättalvesta hankineen ja auringonpaisteineen – sitä ei ole täällä.

Kiertokirje 1/2000

Muukalaisena

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Ei opetustunteja Tumainilla, siispä on aikaa hoidella muita asioita. Lähdemme kaupungille, ensin tanskalaisten kirjakauppaan toiselle puolelle kaupunkia. Ostan suahilinkielisiä kirkkohistorian teoksia, kartastoja, muutamman kirjan itselleni.

Menemme myös baptistien Huruma-centeriin varaamaan yöpaikkoja etelän suomalaisille. Virkailija kaivaa nuhjaantuneen muistikirjan laatikosta, raapustaa tiedot mielestäni väärinpäin – mahtaako varaus osua oikeaan.

Jatkamme matkaa. Lihakauppa on suljettu – mistä seuraavien viikkojen ruokatarpeet? Sitten mama Miholle. Mama itse on poissa, tytär yrittää parhaansa palvellakseen. Tämän jälkeen torille täydentämään peruna-, kasvis- ja hedelmävarastot. Meidät tunnetaan jo, joten saamme toimittaa ostoksemme rauhassa. Tomaatinmyyjät tietävät kenen luokse menen ja vaivautuvat vain laiskasti huutelemaan; mama karibu nyanya – rouva, tervetuloa ostamaan tomaatteja. Väistelen resuisia pikkupoikia ja vauvojaan kantavia äitejä. Joku tuttu näkyy olevan ostoksilla samaan aikaan.

Useimmiten torillakäynti sujuu vaihatta, ja pääsen vartitunnissa eteenpäin. Toisinaan – kuten tänään – siitä tuleekin kuluttava kokemus. Huomaan taas olevani liian valkoinen, liian ulkomaalainen, *mzungu*. Olen liian kiireinen, kävelen nopeasti hartiat etukenossa, väistelen jaloissa pyöriviä nuhjaantuneita kaalinpäitä. En osaa kävellä kuten tšekäläiset naiset, pää pystyssä, hitain askelin, kuin koko maailman aika olisi luotu vain minua varten. Housut jalassa – ei oikein sovi tänne. Huulipuna ehkä turhan kirkasta, mutta vaatteet liian värittömät: harmaata ja luonnonvalkoista, pitäisi olla aniliininpunaista tai turkoosia, puhvihihat ja kiiltonahkakenvät. Aviomies mukana ostoksilla, tavatonta. Aviomies kantaa koria!

Tiedän, että ananakset maksavat minulle 200 shillinkiä enemmän kuin muille. Useimmiten päätän, ettei se vaivaa minua, onhan minulla varaa, mitä yksi euro tekee. Toisena päivänä ahne välähdys torikauppiiaan silmäkulmassa on liikaa ja mieleeni tulvehtii lähetystyöntekijälle sopimattomia syytöksiä. ”Luuletkos etten muka älyä pelin henkeä: mzungulta rahat pois”, kiivailen hengessäni.

Tunne muukalaisuudesta ja joukkoon kuulumattomuudesta on voimakas. Olen vieras, minuun pätevät eri säännöt kuin muihin.

Kiertokirje 4/2000

Jaksamisen aakkoset

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Nämä vuotemme Tansaniassa ovat opettaneet meille muutamia elämän perusasioita. Omasta jaksamisestaan on huolehdyttävä.

Mitä se tarkoittaa?

On saatava riittävästi lepoa, unta ja ravintoa, on myöskin rasitettava ruumistaan kohtuudella. On saatava jostain hengellisiä ja henkisiä virikkeitä. On saatava välillä tehdä sitä mitä haluaa: nostella painoja, hypätä jumpapavideon tahtiin, pelattava tietokonepelejä tai ommeltava ristipistoliinoja.

Entäpä Intian valtameren aaltojen loiskinta, auringonlasku ja myöhäisillallinen merenrantaravintolassa – mikä voisikaan paremmin muistuttaa siitä, kuinka hyvä Jumala onkaan meille, kuinka kauniin maailman hän on luonut meitä varten, ja kuinka hän rakastaakaan meitä.

Kiertokirje 3/2000

Täysi tunnustus

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Pihlan tulon myötä olin suunnitellut jääväni ainakin osittaiselle äitiyslomalle.

Olimme sopineet yliopistolla, että seuraavana lukukautena pidän vain kolme luentotuntia viikossa voidakseni viettää mahdollisimman paljon aikaa uuden vauvan kanssa. Aivan kokonaan kotiäidiksi en kuitenkaan tahtonut jäädä, pääasiassa aika itsekäistä syistä: kotiäitinä Afrikassa oleminen ei ole mikään helppo asia.

Ainakin Iringan ulkomaalaisten joukossa on liian monta uupunutta, ahdistunutta, turhautunutta ja kotimaahansa ikävöivää perheenäitiä, jotka kokevat olevansa melko lailla tyhjännäntina miehen tehdessä pitkää päivää lähetys- tai kehitysyhteistyöjärjestön palveluksessa.

Poikkeuksetta maahan parhaiten sopeutuneet naiset ovat niitä, joilla on oma kodin ulkopuolinen työ.

Olen myös itse kokenut, että asia on näin. Ilman täkäläistä työyhteisöä ja sen tuomia ihmissuhteita olisin vain kotona muurien, vahtikoirien ja vartioiden ympäröimänä ja melko varmasti alkaisin pian ikävöidä Suomeen, ahdistua ja tuskastua. Nyt pi-

täisin vain minimimäärän tunteja. Saisin käytännössä olla kotona suurimman osan ajasta, mutta samalla säilyttäisin tuntuman työhöni.

Suunnitelma näytti toimivan mainiosti, kunnes eräänä perjantaina tiedekuntakokouksesta palatessani jouduin toteamaan, että minut oli juuri valittu johtamaan yhtä tiedekunnan neljästä laitoksesta. En halunnut tähän tehtävään, ja valintaprosessin alkaessa kuvittelin olevani täysin turvassa: nuori nainen – sillä yhdistelmällä ei tässä maassa johtajaksi pääse, se ainakin on varmaa.

Ällistykseni oli melkoinen, kun ymmärsin miten kävi. Kylmä kouraisi sydäntäni, kun huomasin, että "alaiseni" olisivat yhtä lukuun ottamatta kaikki itseäni huomattavasti vanhempia miehiä, joukossa jopa yksi kirkon virasta eläkkeelle jäänyt piispa.

On ainakin annettava täysi tunnustus työtovereideni ja esimieheni ennakkoluulottomuudelle, ja peruttava kaikki puheet sukupuoli- ja ikärasismista. Semmoisestakin on kai tullut huomautettua jossakin vaiheessa.

Kiertokirje 1/2000

Identiteettiongelmia

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Kuinka monta versiota voi kehittää sukunimestämme?

Ihmisten kekseliäisyys tuntuu olevan rajaton, sillä jatkuvasti törmäämme uusiin väännöksiin.

Miltä kuulostaa: Cempain, Kempan, Kempainne, Kempanaen, Kempainen, Kempparhea, Kamppainen, Kempain, Kemppain, Kempanein, Kampennan, Kempainen, Keipanen, Kemppeinnen, Painen, Kemppuel,

Campaign, Kemppail, Campaign, Camppainen, Kemppainem, Kempainen, Company?

Kumma, miten joskus väsyneenä voi tuommoinenkin asia käydä luonnon päälle. Ettei toinen edes viitsi tarkistaa, mikä on meidän oikea nimeämme! Luulisi olevan yksinkertaista vaikka kopioida nimi kirjain kirjaimelta.

Kun väsymys ja kyllästyminen ei paina, asia vain huvittaa.

Luottamusta ja sen puutetta

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Ehkä kaikkein vaikein läksy täällä opittavaksi on liittynyt luottamukseen.

Meitä kohdanneiden lahjusvaatimusten ohella on viime aikoina käynyt useampi muukin sattumus, joka on vienyt uskoa ihmisiin ja, pelkäänpä, kasvattanut kyynisyyttä ja synnyttänyt vihantunteita.

Yksi liittyy kotiin. Puutarhatyöntekijöillemme on uskottu toriostosten teko. Muutenkin olemme pitäneet heitä suuressa arvossa heidän luotettavuutensa takia.

Nyt näyttää, että he ovat jo pidemmän aikaa pimittäneet meiltä rahaa. Muutama sata shillinkiä silloin tällöin, pieniä mangoja suurten hinnalla, vaihtorahat eivät täsmää – meille mitättö-

miä summia, mutta maksoi koko luottamuksen.

Emme ole vielä selvittäneet asiaa heidän kanssaan – siellä se jäytää taka-alalla ja tekee kipeää kuin tulehtunut hammas.

Toinen liittyy opiskelijaan, joka onnistui, osin väärin perustein, saamaan itselleen suuren rahasumman ja vei siinä samalla opiskelurahoja toisilta.

Lisääkin esimerkkejä olisi, mutta niiden muisteleminen on turhan kivuliasta. Mielessä risteilee voimakkaita tunteita ja syytöksiä milloin omaa itseä, milloin toista osapuolta kohtaan. Näinkö meitä vain ulosmitataan koko ajan?

Taukohetki Suomessa

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Elämäämme ei kuulu mitään mullistavaa uutta, paitsi että helmikuussa piipahdimme parin viikon matkalla Suomessa. Tällä kertaa kyseessä olivat hautajaiset: 98-vuotias Lampelan vanha ukki, siis Katin isänisä, saatettiin viimeiselle matkalleen purevana pakkaspäivänä helmikuun lopulla. Siinä samalla haudattiin kappale suomalaista historiaa, lähes koko vuosisadan verran.

Ukki syntyi Venäjän vallan aikana, näki sodat ja nälät, hautasi ensimmäisen vaimonsa ja näki 22 lapsen ja kymmenien lastenlasten ja lastenlastenlasten syntymät. Elämänhistoria kattoi koko itsenäisen Suomen kehityksen pettuleivästä kännykkäkulttuuriin. Ihmeellinen elämä, niin tavallinen ja niin ainutlaatuinen. Ainakin itselläni hautajaisissa oli päällimmäisenä

tunteena mielessä kiitollisuus, jotenkin tuntui, että tämmöisen elämän päättymiseen ei voi sanoa mitään vastaan – olihan hänelle elinvuosia annettu enemmän kuin Raamattuakaan niitä meille lupaa.

Emme olleetkaan nähneet Suomen talvea moneen vuoteen. Lapset nauttivat lumesta, Kaisli opetteli hiihtämään. Pihla tyytyi seisomaan tumpu suorina pihamaalla ja ihmettelämään, kun ei pääse liikkumaan minnekään toppavaatteissaan.

Olimme aikamoisen kurja sakki saapumaan Tansaniasta keskelle Suomen pakkasia, ainoastaan Jyrillä oli talvitakkinsa varastoituna. Sukulaiset, ystävät ja aivan tuntemattomatkin ihmiset olivat haalineet kokoon talvivarusteita niin, että niitä oli sitten jo aivan ylenpalttisesti.

Telttapaalujen kiinnitystä

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Olemme saaneet viettää erittäin tervetullutta hengähdystaukoa viime viikkoina.

Opetuksen päätyttyä tältä lukuvuodelta on ollut mahdollista keskittyä erinäisiin kodin kunnostustöihin, jotka alkoi-voivatkin olla jo varsin akuutteja.

Vuokraisäntämme innostui ehdotuksestamme ryhtyä pihan kivetystöihin, melkoinen osa pihamaastamme kun on ollut kivikovaksi painunutta hiekkaa, joka sadekauden jälkeen on näyttänyt entistä murheellisemmalta.

Autokatosta ryhdyttiin rakentamaan, ja samalla laitoimme puutarhurimme kalkitsemaan kukkapenkien betonilaitoja. Myös räikeänturkoosit ikkunanpielet ovat nyt valkoiset. Sisältä on maalailtu seinä.

Jyri on uusinnut vesisysteemejämme. Hankimme 2000 litran vesisäilöin, jotta vesikatkojen aikana pärjäämme muutaman päivän omalla varavedellä. Samalla säiliötä korotettiin ylemmäs paremman paineen saamiseksi. Myös sadeveden käyttöönottoa on parannettu ränneillä ja vesitankilla.

Itse istutin kymmeniä ruusun- ja puuntaimia, joukossa mm. passionhedelmää, sypressiä, sitruunaa ja muuatta lääkepuuta (*mwarobaini*, nimensä mukaan siitä kerrotaan valmistettavan neljäkymmentä eri lääkeainetta). On tehty uusia kukkapenkkejä, levitelty lantaa ja kylvetty basilikaa ja salaattia. Kahvipensaat ovat nyt siinä iässä, että satoa alkaa saada aika hyvin. Parin tunnin aikana poimin pesuvadillisen kahvin papuja.

Yrityksen ja erehdyksen kautta olemme onnistuneet saamaan varsin hyvää kahvia. Työlästähän se on, käsin kuorimisen jälkeen pavut on pestävä ja kuivatettava auringossa. Paahtaminen se vasta mielenkiintois-

ta on... Välillä olen kaipaillut käyttöön entisajan brännäriä, jollaista tosin en ole koskaan nähnyt, mutta josta olen kuullut puhuttavan. Saattaisi helpottaa paahtamista melkoisesti. Lopuksi pavut tietysti jauhetaan ja sitten vain kahvinkeittoon.

Oli meistä vahingossa tulla tupakanviljelijöitäkin. Olin useamman viikon seurannut erään muhkean, suurilehtisen pensaan kasvua pihallamme, ihmettelin vain kuinka mahdollottoman nopeasti se kasvoi. Aikaa myöten se alkoi ränsistyä, ja pyysin puutarhuriamme hävittämään sen. Kuinka ollakaan, kun pensas oli katkaistu ja oksat sytytetty tuleen, ilmaan alkoi levitä sakea tupakantuoksu.

Mungu akipenda, jos Jumala suo, työmme ja elomme siis jatkuu täällä ensimmäisen työkauden jälkeenkin. Ystävämme, Iringan helluntailaislähetit Linnea ja Teuvo Kopra, totesivat työmaamme nähtyään, että jaahas, teltantolpat on siis isketty entistä lujemmin maahan. Niin. Siteet lujittuvat koko ajan – mikähän kipu se sitten on, kun tolpat on lopulta kiskottava ylös ja teltta käärittävä kokoon?

Kiertokirje 3/2001

1. Mitä kipua Kati pelkää?

2. Miten ihminen juurtuu ympäristöönsä?